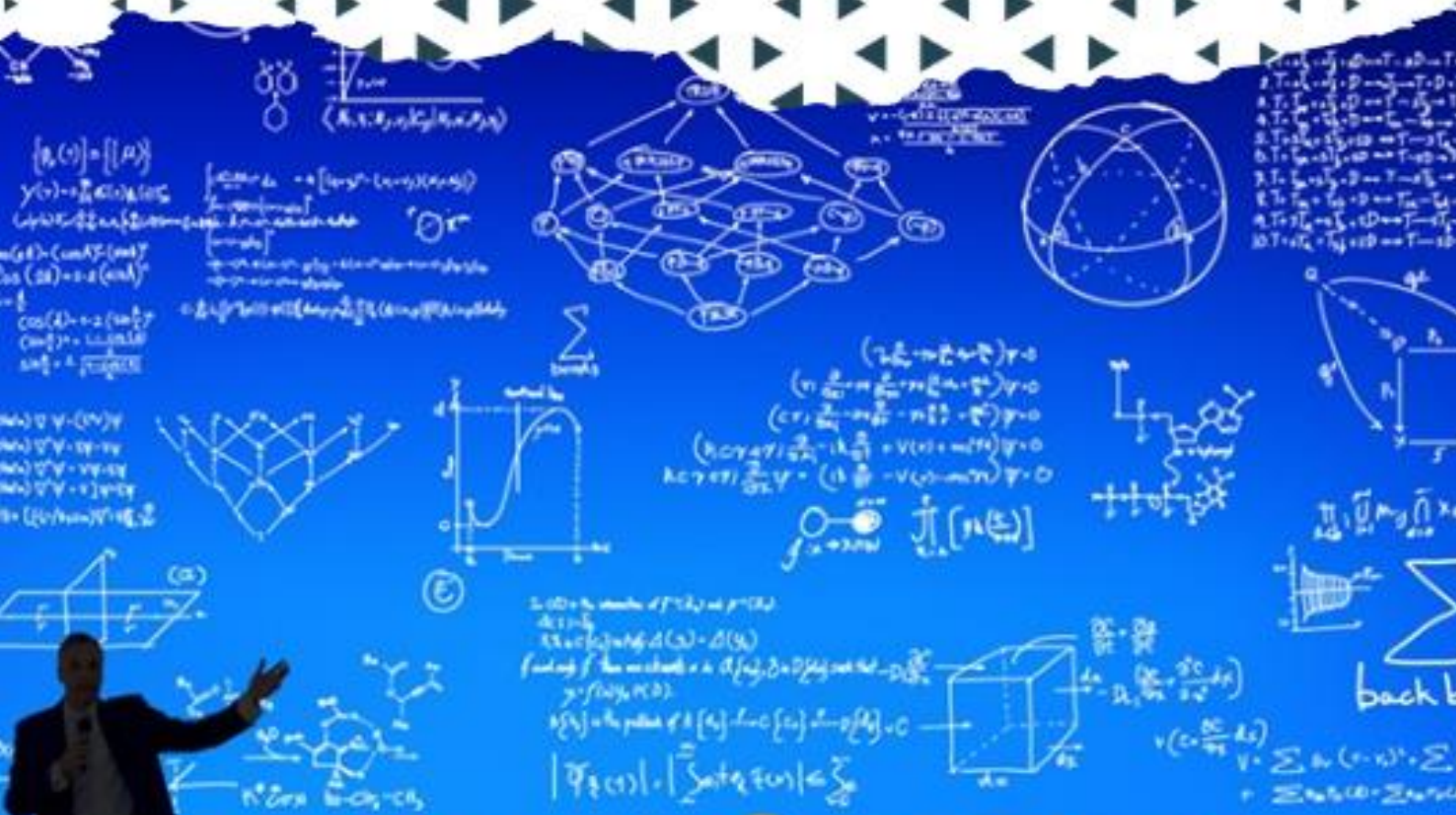

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

ZAMONAVIY ILM-FAN VA TA'LIM: MUAMMO VA YECHIMLAR ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

Google Scholar zenodo OpenAIRE

+998335668868

<https://innoworld.net>

2026

**«INNOVATIVE WORLD» ILMIY TADQIQOTLARNI QO'LLAB-
QUVVATLASH MARKAZI**

**«ZAMONAVIY ILM-FAN VA TADQIQOTLAR: MUAMMO VA
YECHIMLAR» NOMLI 2026-YIL № 3-SONLI ILMIY, MASOFAVIY,
ONLAYN KONFERENSIYASI**

**ILMIY-ONLAYN KONFERENSIYA TO'PLAMI
СБОРНИК НАУЧНЫХ-ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЙ
SCIENTIFIC-ONLINE CONFERENCE COLLECTION**

Google Scholar

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

Directory of Research Journals Indexing

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2026

TASVIRIY SAN'ATDA QORALAMA VA UNING FOYDALI XUSUSIYATLARI

Hamidov Asilbek Xusan O'g'li

Guliston davlat universiteti san'atshunoslik fakulteti.

Annotatsiya. Ushbu maqolada tasviriy san'atda qoralama tushunchasi, uning ishlash texnikasi, metodik foydalari va badiiy ahamiyati keng yoritiladi. Qoralama san'at asarini loyihalash, shakl va kompozitsiyani aniqlash, shuningdek, ijodkorlik jarayonida tezkor fikr almashish vositasi sifatida ishlatiladi.

Annotation. This article explores the concept of sketching in visual art, its techniques, methodological benefits, and artistic significance. Sketching serves as a tool for planning artworks, defining form and composition, and facilitating quick creative expression.

Kalit so'zlar: qoralama, sketsa, shakl, kompozitsiya, tezkor tasvir, faktura, tekstura, tasviriy san'at.

Keywords: sketch, preliminary drawing, form, composition, quick study, texture, visual art.

Kirish. Qoralama — tasviriy san'atda eng dastlabki va muhim ishlash vositalaridan biridir. U yordamida rassom asar konturini, shakl va kompozitsiyani tezkor tarzda belgilaydi, rang va faktura bilan tajriba o'tkazadi. Qoralama ishlash san'atkorning tafakkur va ijodiy fikrlashini rivojlantiradi.

Qoralama asosan qalam, grafit, ko'mir, pastel yoki rangli qalam yordamida ishlanadi. Shu bilan birga, qoralama nafaqat boshlang'ich loyiha, balki mustaqil badiiy asar sifatida ham ishlatiladi.

Qoralamaning foydali xususiyatlari

1. Shakl va kompozitsiyani aniqlash

Qoralama yordamida rassom ob'ektlarning joylashuvi, nisbatlari va kompozitsiya elementlarini tezkor belgilaydi. Bu asar tugallanmasidan oldin xatoliklarni aniqlash va tuzatish imkonini beradi.

2. Tezkor tasvir va eksperiment

Qoralama tezkor ishlash imkonini beradi. San'atkor yangi g'oyalarni sinab ko'rishi, shakl, proporsiya va ritmni tezkor tekshirish imkoniga ega bo'ladi.

3. Faktura va teksturani o'rganish

Qoralama orqali yuzaning silliqligi yoki qo'poligini, yorug'lik va soya ta'sirini sinovdan o'tkazish mumkin. Bu faktura va tekstura bilan ishlashni o'rganishning amaliy vositasi hisoblanadi.

4. Rang va tafakkur tayyorlash

Ko'pincha qoralama rang tasvir uchun tayyorgarlik vazifasini bajaradi. Shakl va kontur belgilangan qoralama rassomga rang qatlamlarini joylashtirishda qulaylik yaratadi.

5. Ijodiy erkinlik va tajriba

Qoralama ishlash ijodkorlik jarayonida xatolarga ruxsat beradi, shuning uchun rassom yangi uslub va g'oyalarni sinab ko'rishi mumkin. Bu erkinlik asar sifatini oshiradi va ijodiy tafakkurni rivojlantiradi.

Qoralama texnikasi

Qalam va grafit qoralama — eng ko'p ishlatiladigan texnika. Shakl va nisbatlarni aniq belgilash imkonini beradi.

Ko'mir qoralama — yumshoq va to'yingan qora rang, dramatik soya hosil qilish imkoniyatini beradi.

Pastel va rangli qalam bilan qoralama — rang o'tishlarini va yumshoq fakturani sinash uchun ishlatiladi.

Aralash texnika — qalam, ko'mir va pastel kombinatsiyasi orqali murakkab faktura va hajm hosil qilish mumkin.

Qoralama amaliy qo'llanilishi

Portret va figura chizish — yuzning shakli, proporsiyasi va ifodasi qoralama orqali belgilanadi.

Peyzaj tasvirida — ob'ektlarning joylashuvi, masofa va makon hissi qoralama yordamida aniqlanadi.

Arxitektura va shahar manzarasi — bino va ko'chalarni joylashuvi va perspektivani aniqlash uchun ishlatiladi.

Naturmort va dekorativ tasvirlar — predmetlar joylashuvi, nisbat va fakturani aniqlash uchun qoralama asosiy vosita hisoblanadi.

Xulosa. Qoralama tasviriy san'atda nafaqat boshlang'ich loyiha, balki mustaqil badiiy ifoda vositasi sifatida katta ahamiyatga ega. U shakl, hajm, faktura, tekstura va kompozitsiyani tezkor tarzda belgilash imkonini beradi. Qoralama ishlash ijodkorlikni rivojlantiradi, yangi g'oya va tajribalarni sinab ko'rishga imkon yaratadi, shuningdek, asarning sifatini oshiradi. Shu bois qoralama san'atkorning eng asosiy vositalaridan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar

Abdirasilov S. Tasviriy san'at nazariyasi va metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2012.

Tolipov N. Chizma va qoralama asoslari. – Toshkent: G'afur G'ulom nashriyoti, 2010.

Boymetov B. Koloristika va kompozitsiya. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2014.

Azizov R. Tasviriy san'atda amaliy texnika va chizma. – Toshkent: Ijod Press, 2015.

Leonardo da Vinci. Leonardo da Vinci's Notebooks. – Oxford: Oxford University Press, 2008.

Rembrandt. Rembrandt: The Complete Paintings. – Amsterdam: Meulenhoff/Landshoff, 2005.

Betty Edwards. Drawing on the Right Side of the Brain. – New York: Tarcher, 2012.

Johannes Itten. The Art of Color. – New York: Van Nostrand Reinhold, 1973.

